

dijkgraaf & fresco

Folia 12

Welkom in Nederland! 20-11-09

Als je op Schiphol aankomt na een internationale vlucht, wacht je de laatste tijd steeds vaker een onaangename verrassing. Moe, stijf en verkreukeld baan je je een weg door de slurf naar buiten. Bijna ben je weer thuis! Bijna weer sta je onder je eigen douche, bijna weer zit je op de bank in schone kleren en kan je bij een kopje thee of koffie, met een uitzinnig spinnende poes op schoot, de post doornemen. Vergeet het. Berst is er nog de horde van 'de extra controle aan het einde van de slurf' zoals het cabinepersoneel dat eufemistisch noemt. Aan het einde van de slurf staat een stel nors kijkende marechaussees met honden. Hun vocabulaire beperkt zich tot op barse toon schreeuwen: 'Pasports!' (wellicht anticiperen ze hiermee al op de te verwachten linguïstische fusie van het Nederlands en het Engels, maar dat is stof voor een andere column). Lijdzaam ondergaan de passagiers de inspectie, staande in de nauwe slurf. Geen glimlach, geen begroeting kunnen de heren die over de Nederlandse veiligheid moeten waken, zich veroorloven. Blijkbaar heeft iemand ze ooit ingeprent dat ze zich met vriendelijkheid op het hellende vlak van collaboratie met de vijand zouden kunnen begeven. De laatste keer stuitte ik op een exemplaar dat mij toesnauwde dat ik hem recht moest aankijken in plaats van naar opzij, alsof ik stiekem gefascineerd had kunnen kijken naar de grijze wanden en de vermoeide ruggen van medereizigers. Anders moest ik mee om mijn foto te laten controleren. Dit alles met een air alsof ik geen enkel recht had om te denken dat ik zomaar het land binnenkwam. Dit alles staat helaas in geen verhouding tot de werkelijke schaamte die mij bevangt als ik keer op keer zie hoe buitenlands uitziende passagiers bij binnenkomst in Nederland behandeld worden.

In de meeste andere landen is het heel anders: vriendelijke knikjes, begroetingen die meer zijn dan een kortaf goedemorgen, en als het een beetje meezit, wordt je ook nog een goed verblijf gewenst. De notoire uitzondering zijn uiteraard de Verenigde Staten waar de veiligheidsbeambten een speciale training hebben gevolgd om iedere zweem van menselijkheid af te leren. Maar zelfs daar zijn ze niet zo structureel onaangenaam als op Schiphol. Voor een land dat trots is op zijn open kenniseconomie is dit een schande.

Louise O. Fresco is universiteitshoogleraar duurzame ontwikkeling.

Quota of niet? *Folia 14* 4-12-09

Onlangs moest ik optreden voor een gezelschap belangrijke heren en enkele dames, en opnieuw kwam de quotumregeling ter sprake. Al een tijd wordt door verschillende groepen vrouwen gevraagd om een wettelijke quotumregeling in navolging van Noorwegen en Spanje. Daarbij zouden raden van commissarissen, zeg maar de toezichthouders op bedrijven en semi-publieke instellingen, na een overgangperiode verplicht voor 40 procent uit vrouwen moeten bestaan. Het belangrijkste argument is dat er nu zo veel vrouwen afstuderen, en vaak met betere resultaten dan mannen, terwijl zij ondervetegenwoordigd blijven in belangrijke functies. Nederland loopt daarin achter vergeleken bij veel andere landen. Er zijn zeker veel redenen om te zorgen dat het *old boys network* doorbroken wordt, al geloof ik niet dat dingen automatisch beter gaan als vrouwen de touwtjes in handen hebben. Er zijn ook verklaringen voor de specifieke situatie in Nederland, met zijn beperkte kinderopvang, de sterke traditie van niet-werkende moeders en parttimewerk voor vrouwen, ook voor vrouwen zonder kinderen.

Toch ben ik geen voorstander van een middel als een quotum voor vrouwen, omdat daarmee de 'kaartenbak' van potentieel goede vrouwen niet vergroot wordt. Ik geloof helemaal niet dat mannen geen vrouwen willen aannemen, integendeel, ieder bedrijf is naarstig op zoek naar goede vrouwen. Een quotum is aan de verkeerde kant beginnen. Waar het om gaat, is het vergroten van kansen op leiderschapsfuncties voor vrouwen (trouwens net als voor mannen). Daartoe moet je in elke organisatie een systeem opzetten om talenten zo vroeg mogelijk te herkennen en te ontwikkelen. Er zijn bijvoorbeeld zeer veel goed opgeleide vrouwen in Nederland van eind dertig (de leeftijd waarop de eerste leidinggevende functie bereikt moet zijn), maar heel vaak is hun ervaring niet breed genoeg om door te groeien tot een echte managementfunctie. Soms is die optie ook niet aantrekkelijk voor vrouwen, omdat zij liever teamlid zijn dan aan het hoofd staan, maar in ieder geval moeten zij de kans krijgen die mogelijkheid te overwegen en te ervaren.

Zo vraag ik iedereen die bij mij afstudeert altijd: wat wil je over vijftien jaar doen? Mannelijke studenten hebben dan een redelijk eenduidig antwoord, terwijl vrouwelijke studenten een hele lijst opsommen van wat ze leuk vinden: partner, kinderen, huis, familie, zangkoor, hockeyclub en, o ja, ook nog een baan. Anders gezegd, de belangstelling van vrouwen is meer uiteenlopend, minder gefocust op het werk. Ook daardoor zijn quota geen goed instrument en is een talentontwikkelingsprogramma dat wel.

Louise O. Fresco is universiteitshoogleraar duurzame ontwikkeling.